

Levande stormaktstid

(åk 4–gymnasiet)

Från 1600-talets början och fram till Karl XII's död 1718 var Sverige en stormakt i Europa. Krigen avlöste varandra och de krävde enorma resurser i form av människor, utrustning och pengar. Men hur var det egentligen att leva i stormaktsväldet Sverige? I visningen levandegörs historia genom dramatiserade inslag där ni får möta personer ur det förflutna som berättar om sin tillvaro i stormaktsväldet Sverige.

När Sverige gick med i trettioåriga kriget följde soldaternas familjer med ut i fält, till elände och misär. I lägren bodde många civila människor som på olika sätt livnärde sig på kriget. Hur såg tillvaron ut för människorna i krigets centrum?

Kanske får ni möta en fältskär som arbetade med att ta hand om sårade och sjuka. Han levde mitt i kriget och tog hand om allt ifrån tandvärk till amputationer. Eller blir det en marketenterska ni stöter på. Att bedriva försäljning, särskilt av mat och dryck var vanligt arbete bland kvinnor. Gammalt oxkött, kapuner och officerssskjortor, allt går att sälja om nöden är svår. Livet i lägret var hårt och svälten aldrig långt borta. Vad var man beredd att göra för att få någonting i magen?

Under stora nordiska kriget led befolkningen i Sverige av missväxt och pest. I stormaktstidens slutskede finns berättelser om kvinnor som stöttar sina skadade hemvändande män men också exempel på kvinnor som väljer att själva ta på sig uniform och delta i kriget. Varför då? Och vilka blev konsekvenserna när hennes rätta kön blev upptäckt?

Över hundra tusen svenska och finska bondpojkar slukades av kriget. Men det fanns också soldater som återvände till Sverige efter att ha varit krigsfångar i flera år. Men vad återvände de till? Kanske såg familjesituationen helt annorlunda ut nu än när de reste iväg många år tidigare.

Under visningen som spänner över 100 år av svensk stormaktstid får ni möta några av ovanstående personer. Vi gör nedslag i historien och i människors vardag som ständig påverkades av den svenska stormaktens krig.

Arbeta gärna före eller efter besöket med följande frågor!

1. **Vad är en stormakt?**
2. **Vad tror ni hade hänt om Sverige fortsatt att vara en stormakt? Hade vi krigat mer eller mindre då?**
3. **På vilket sätt var livet i fält under trettioåriga kriget svårt för soldaterna och deras familjer?**
4. **Hur livnärde människor sig på kriget? Vad fanns det för arbeten i fält förutom soldat?**
5. **På vilka sätt skilde sig adelns livsstil mot bönders och torparens livsvillkor?**
6. **Vilken roll hade soldathustrun hemma på torpet och varför var hon så viktig?**